

У И М Е Н А Р О Д А

Врховни војни суд у Београду, у већу састављеном од судије пуковника Милорада Вукосава, као председника већа и судија-пуковника: Милана Ранића, Мирка Шпановића, Љубинка Данковића и потпуковника др Глигорија Спасојевића, као чланова већа, уз суделовање стручног сарадника поручника Новице Михајловића, као записничара, одлучујући у другом степену о жалбама бранилаца оптужених ЋИМШИТА КРАСНИЋИЈА, цивила из с. Лесковац, Општина Призрен, ЏЕВАТА БЕРИШЕ, цивила из с. Љез, Општина Призрен, ХАЈРИМ ЧЕНГАЈА, цивила из с. Плајник, Општина Призрен, ИСЉАМА ТАЧИЈА, цивила из Београда, КУЈТИМ МЕМАЈА, цивила из с. Жур, Општина Призрен, НЕЏМЕДИНА АЈАЗАЈА, цивила из с. Жур, Општина Призрен, ФАТМИР МЕМАЈА, цивила из с. Жур, Општина Призрен, АФРИМА БЕРИШЕ, цивила из с. Љез, Општина Призрен, БЕРАТА ЂЕЗАИРИЈА, цивила из с. Бродосавце, Општина Призрен, АДЕМА ЕЉЕЗКУРТАЈА, цивила из с. Жур, Општина Призрен и ЈЕТОНА КРАСНИЋИЈА, цивила из с. Буче, Општина Драгаш, изјављеним против пресуде Војног суда у Нишу, IK број 144/99 од 17. септембра 1999. године, којом су оптужени и то: Ћимшит Краснићи, због кривичног дела удруживања ради непријатељске делатности из члана 136. став 1. у вези члана 125. КЗ СРЈ, у стицају са кривичним делом упућивања и пребацивања на територију СРЈ, оружаних група, оружја и муниције из члана 132. КЗ СРЈ, у вези члана 26. и 22. КЗ СРЈ и кривичним делом тероризма из члана 125. у вези члана 139. став 2. у вези члана 26. КЗ СРЈ осуђен на казну затвора у трајању од 20 (двадесет) година; Џеват Бериша и Хајрим Ченгај, због кривичног дела удруживања ради непријатељске делатности из члана 136. став 1. у вези члана 125. КЗ СРЈ, у стицају са кривичним делом упућивања и пребацивања на територију СРЈ оружаних група, оружја и муниције из члана 132. у вези члана 26. и 22. КЗ СРЈ, и кривичним делом тероризма из члана 125. у вези члана 139. став 2. у вези члана 26. и 22. КЗ СРЈ, осуђени на казне затвора у трајању од по 20 (двадесет) година; Исљам Тачи, Берат Ђезаири и Африм Бериша, сваки посебно, због кривичног дела удруживања ради непријатељске делатности из члана 136. став 2. у вези члана 125. КЗ СРЈ, у стицају са кривичним делом упућивања и пребацивања на територију СРЈ, оружаних група, оружја и муниције из члана 132. у вези члана 22. КЗ СРЈ и кривичним делом тероризма из члана 125. у вези члана 139. став 1. у вези члана 22. КЗ СРЈ, осуђени на јединствене казне затвора у трајању од по 13 (тринаест) година; Кујтим Мемај, Неџмедим Ајазај, Фатмир Мемај и Адем Ељезкуртај,

сваки посебно, због кривичног дела удруживања ради непријатељске делатности из члана 136. став 2. у вези члана 125. КЗ СРЈ, у стицају са кривичним делом упућивања и пребацивања на територију СРЈ оружаних група, оружја и муниције из члана 132. у вези члана 22. КЗ СРЈ и кривичним делом тероризма из члана 125. у вези члана 139. став 1. у вези члана 22. КЗ СРЈ, осуђени на јединствене казне затвора у трајању од по 12 (дванаест) година и опт. Јетон Краснићи, због кривичног дела упућивања и пребацивања на територију СРЈ оружаних група, оружја и муниције из члана 132. у вези члана 24. КЗ СРЈ, осуђен на казну затвора у трајању од 6 (шест) година, у седници одржаној 11. априла 2000. године, којој су присуствовали бранилац оптужених Ђимшита Краснићија, Џевата Берише, Хајрима Ченгаја, Ислама Тачија, Кујтим Мемаја, Неџмедина Ајазија, Фатмира Мемаја, Африма Берише, Берата Ђезаирија и Ељезкуртај Адема, Владимир Илић, адвокат из Ниша, бранилац опт. Ислама Тачија, Игор Олујић, адвокат из Београда и бранилац опт. Јетона Краснићија, Дејан Дејановић, адвокат из Београда, а на основу члана 19. Закона о војним судовима и члана 387. Закона о кривичном поступку (ЗКП), донео је

П Р Е С У Д У

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване жалбе бранилаца оптужених Ђимшита Краснићија, Џевата Берише, Хајрима Ченгаја, Ислама Тачија, Кујтим Мемаја, Неџмедина Ајазија, Фатмира Мемаја, Африма Берише, Берата Ђезаирија и Адема Ељезкуртаја, а ДЕЛИМИЧНО УВАЖАВА жалба браниоца опт. Јетона Краснићија, па се пресуда Војног суда у Нишу, ІК број 144/99 од 17. септембра 1999. године у односу на све оптужене у делу одлуке о кривици ПОТВРЂУЈЕ, а у односу на наведене оптужене и у делу одлуке о кривичним санкцијама, док се у односу на опт. Јетона Краснићија, у делу одлуке о кривичној санкцији ПРЕИНАЧАВА, тако да се оптужени, за учињено кривично дело упућивања и пребацивања на територију СРЈ оружаних група, оружја и муниције из члана 132. КЗ СРЈ, извршено помагањем у вези члана 24. КЗ СРЈ, о с у ђ у ј е:

- на казну затвора у трајању од 3 (три) године у коју му се урачунава време проведено у притвору од 13. августа 1998. године па надаље.

О б р а з л о ж е њ е

Против првостепене пресуде жалбе су изјавили бранилац оптужених Ђимшита Краснићија, Џевата Берише, Хајрима Ченгаја,

Исљама Тачија, Кујтим Мемаја, Неџмедина Ајазаја, Фатмира Мемаја, Африма Берише, Берата Ђезаирија и Ељезкуртај Адема, Владимир Илић, адвокат из Ниша, због битне повреде одредаба кривичног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, погрешне примене кривичног закона и одлуке о кривичним санкцијама; бранилац опт. Тачи Исљама, Др Хуснија Битић адвокат из Београда, због битне повреде одредаба кривичног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и одлуке о казни и бранилац опт. Краснићи Јетона, Момчило Ковачевић, адвокат из Ниша, због битне повреде одредаба кривичног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, погрешне примене кривичног закона и одлуке о казни.

Бранилац оптужених Ђимшита Краснићија, Џевата Берише, Хајрима Ченгаја, Исљама Тачија, Кујтим Мемаја, Неџмедина Ајазија, Фатмира Мемаја, Африма Берише, Берата Ђезаирија и Адема Ељезкуртаја, у жалби наводи да је првостепени суд као неспорно утврдио само то да су оптужени илегално прешли државну границу између СРЈ и Албаније и да су се вратили у земљу са оружјем. Све остало, према гледишту жалбе, јесте спорно.

У вези изнете тврдње указује да првостепени суд није поуздано утврдио да су оптужени, осим оних којима је суђено у одсуству, постали припадници банде створене ради вршења кривичних дела тероризма према војним и цивилним лицима. У даљем делу жалбе на опширан начин образлаже услове који су потребни за постојање банде као облика злочиначког удружења. При том посебно истиче да су оптужени критичне прилике отишли у Албанију због претњи које су упућене њима и њиховим породицама, те да је група формирана током њиховог кретања према граници, тако да су групи прилазили мештани из разних села који се међусобно у великој већини и не познају. Оспорава утврђење суда да је та група имала команданта, те да опт. Ђимшит Краснићи, по процени осталих оптужених, није имао ову улогу, већ само задатак да окупља групе ради њиховог илегалног одласка у Албанију у циљу обезбеђивања оружја и његовог преношења у СРЈ. У прилог изнетој тврдњи указује на чињеницу да приликом наиласка на органе обезбеђења државне границе који су на ту групу отворили ватру, појединцима из групе нико, па ни опт. Ђимшит, није издао никакву команду у смислу како да поступе у тој ситуацији. Позивајући се на сагласне исказе оптужених наводи да се њихов задатак завршавао предајом оружја некаквом штабу и да су након тога били слободни да оду својим кућама где би наставили са својим свакодневним активностима. Стога, по налажењу жалбе, ова група, осим преношења оружја, није имала никакву другу улогу, а поготово да у дужем временском периоду врши кривична дела тероризма. У односу на кривично дело тероризма указује на услове који морају бити испуњени за његово постојање, при чему цитира

законска обележја овог кривичног дела. Притом истиче да оптужени нису предузели ниједну радњу која у себи садржи обележја наведеног кривичног дела.

Анализирајући понашање оптужених када су откривени од стране органа обезбеђења државне границе и када су тада многи од њих бацили оружје панично бежећи у различитим правцима, посебно указује да ниједан од њих није отварао ватру, нити је предузео било који акт насиља или какву другу опште опасну радњу у циљу изазивања несигурности код припадника ВЈ или грађана. У вези погибије капетана Денића и рањавања полицајца Агуши Рустема, наводи да су оптужени бежали подељени у две групе од којих је једна отишла у с. Врапче, а друга у с. Буче наводећи имена оптужених који су бежали у поменутим правцима. У вези с тим посебно истиче да је капетан Денић погинуо, а полицајац Рустем, рањен у с. Буче, тако да група која је лишена слободе у с. Врапче објективно није била у могућности да према наведеним лицима предузме било коју радњу, што се на одређени начин може закључити и из исказа сведока Миодрага Тркуље и Дејана Столића.

Према жалби, првостепени суд је погрешно када је нашао за утврђено да су оптужени отварао ватру на припаднике ВЈ, позивајући се на вештачење МУП-а. У том погледу наводи да је предметно вештачење обављено 31. јула 1998. године, дакле три дана након лишавања слободе оптужених, па је тако постојала објективна могућност да су барутне честиче, које су пронађене на њиховим рукама, потицале од додира са опремом и оружјем, јер су они превожени возилима којима је превозено наоружање и муниција.

У даљем делу жалбе указује да се из потврда о привремено одузетим предметима не може поуздано утврдити ко је од оптужених носио оружје и опрему и да су ове потврде писане насумице, с обзиром да је група лишена слободе у с. Врапче и то без оружја, које је остављено негде ван села.

Најзад понавља да је према оптуженима примењивана принуда, а да су претње упућиване и њиховим породицама, те да због тога ниједном од њих није пало напамет да побегне из групе, јер је опште позната чињеница да су се у критичном периоду, на територији Косова, кретали наоружани припадници тзв. "ОВК" и други који су често пута били агресивни, вршећи притом разна кривична дела. Због тога је, како то стоји у жалби код оптужених постојао оправдан страх да ће такве претње бити и реализоване. У прилог изнетој тврдњи указује на исказ опт. Фатмира Мемаја који у својој одбрани наводи да је набавио пушку ради личне безбедности и безбедности своје породице.

Због свега изложеног, према жалби, суд је учинио битну повреду одредаба кривичног поступка и " погрешно применио материјално право" када је оптужене огласио кривим за предметна кривична дела.

У погледу одлуке о кривичној санкцији само наводи да на страни оптужених постоје многе олакшавајуће околности, али не образлаже о којим се то околностима ради.

Предлог ове жалбе је да Врховни војни суд укине побијану пресуду и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење или да је у односу на оптужене Исљама Тачија, Кујтим Мемаја, Неџмедина Ајазаја, Фатмира Мемаја, Африма Беришу, Берата Ђезаирија и Адема Ељезкуртаја преиначи у делу одлуке о кривици, тако да их ослободи од оптужбе или да је преиначи у погледу одлуке о кривичним санкцијама тако да свим оптуженима изрекне блаже казне, како појединачне, тако и јединствене.

Бранилац опт. Исљама Тачија, др Хуснија Битић, битну повреду одредаба кривичног поступка види у томе јер је овај оптужени имао изабраног браниоца који је пратио цео ток кривичног поступка и контактирао са оптуженим све до јула 1999. године када је "неодговорношћу првостепеног суда" дошло до прекида тог контакта. У том погледу истиче да је првостепени суд код заказивања главног претреса оптуженом поставио браниоца по службеној дужности, иако је он имао изабраног браниоца. Даље наводи да је председник већа пред којим је одржан главни претрес, саопштио овом браниоцу да је за главни претрес упутио позиве браниоцима осталих оптужених, али да су ови позиви остали неуручени, па зато поставља питање због чега је суд слао позиве негде на Косово, ако у списма предмета постоји тачна адреса овог браниоца. У жалби на опширан начин описује разговор који је у погледу изнете чињенице водио са председником већа, истичући притом да је председник већа својим поступањем утицао на оптуженог да он на главном претресу, из страха да не иритира веће, да пристанак да га бране оба браниоца.

Из изнетих разлога првостепени суд је, по налажењу жалбе, грубо повредио право оптуженог на одбрану.

Оспоравајући утврђено чињенично стање истиче да првостепени суд није извео све потребне доказе у циљу утврђивања чињенице где се налазио опт. Тачи у време погибије капетана Денића. У погледу ове чињенице наводи да је Денић погинуо у време када је оптужени већ био лишен слободе, што се потврђује саслушањем сведока Агуши Рустема. Због тога се, како то стоји у жалби, оптужени не може теретити да је учествовао у окршајима са припадницима ВЈ.

У вези одлуке о кривичној санкцији истиче да је оптуженом изречена казна неодржива и да она према њему представља одмазду. Указује на многе олакшавајуће околности које стоје на страни оптуженог, при чему посебно истиче његову младост, да до сада није долазио у сукоб са законом, да је ожењен и да има малолетну децу, а уз све то и незапослену супругу.

Предлаже да Врховни војни суд преиначи побијану пресуду у делу одлуке о кривици, тако да оптуженог ослободи од оптужбе или да је укине и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење.

Бранилац опт. Јетона Краснићија, у жалби истиче да је првостепени суд учинио битну повреду одредаба кривичног поступка јер је изрека пресуде противречна њеним разлозима и да су разлози пресуде неразумљиви.

Образлажући изнете наводе жалбе истиче да у изреци пресуде стоји да је овај оптужени, на предлог Ђимшита Краснићија, а за потребе "ОВК", пратио кретање припадника ВЈ и јединица МУП-а РС у граничном појасу и извиђао поједине правце, мада у списима предмета нема ни једног доказа којим би ова чињеница била потврђена. Указује на исказе свих оптужених, осим опт. Јетона, из којих се види да је банда о којој је реч, прешла у Албанију испод планине Паштрик, а не изнад с. Брезна, те да због тога не стоји утврђење првостепеног суда да је оптужени, као најповољнији правац за акције терористичких група извиђао простор изнад с. Брезна и да је о томе обавестио Ђимшита Краснићија који је са бандом од око 50 - 60 терориста, на поменутом месту, прешао у Р Албанију. С тим у вези истиче да су сви оптужени изјавили да опт. Јетона не познају, па зато поставља питање на основу којих чињеница је суд извео закључак да у радњама оптуженог постоје елементи утуженог кривичног дела.

Оспоравајући утврђено чињенично стање истиче да на поуздан начин није утврђено да је опт Јетон предузео инкриминисане радње, те ако се и прихвати да је тројици непознатих лица показао да илегално пређу границу, такво његово поступање, само по себи може значити да им је показао страну света, затим правац у коме се налази Албанија и сл. Према томе, најобичније показивање руком, како се у жалби даље истиче, у свести оптуженог имало је за циљ да се "отараси" ове тројице са којима је иначе имао случајни сусрет и од којих се плашио, јер је познато да су се од терориста плашили лојални Албанци, као и неалбански живаљ. У вези с тим указује да је паушалан закључак првостепеног суда да се вероватно један од поменуте тројице звао Ђимшит Краснићи.

Анализирајући исказ сведока Агуши Рустема, супротно закључку првостепеног суда, наводи да се исказом овог сведока управо потврђује невиност опт. Јетона. У том погледу истиче да је суд требало да примени старо начело "сумње у корист кривца", у конкретном случају оптуженог, па тако изражава сумњу у истинитост исказа опт. Неџмедина Ајазија са главног претреса, постављајући притом питање због чега Неџмедин своја наводна сазнања није саопштио суду раније, него по протеклу једне године и то у време док се налазио у притвору и када је опт. Јетона први пут видео у ВЗИП-у у Београду. Исказ опт. Неџмедина, према жалби оповргнут је исказима опт. Ђезаирија и опт. Африма Берише датим на главном претресу. Сматра да је опт. Неџмедин тако говорио вероватно по сугестијама радника оперативца да би за себе исходавао блажи казнени третман, што је и успео.

Погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање, према гледишту ове жалбе, имало је за последицу да је на штету оптуженог повређен кривични закон када је првостепени суд у његовим радњама нашао законска обележја предметног кривичног дела.

У погледу одлуке о кривичној санкцији само истиче да је изречена казна оптуженом престрога и да постоје околности које оправдавају изрицање блаже казне.

Предлаже да Врховни војни суд укине побијану пресуду и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење или да је преиначи у погледу одлуке о кривици или кривичној санкцији тако да оптуженог ослободи од оптужбе или да му изрекне блажу казну.

Врховни војни суд је размотрио изјављене жалбе и списе предмета, а испитао је првостепену пресуду и у границама прописаним одредбом члана 376. ЗКП, па је одлучио као у изреци пресуде, из разлога који следе.

Неосновано се жалбама бранилаца оптужених првостепена пресуда побија због битне повреде одредаба кривичног поступка, јер, по налажењу Врховног војног суда, првостепени суд није учинио повреде на које се жалбама указује, нити је учинио друге повреде на које овај суд, као другостепени, пази по службеној дужности.

Пре свега, наводи изнети у жалби браниоца опт. Јетона Краснићија да је изрека првостепене пресуде противречна њеним разлозима и да су ти разлози неразумљиви, с обзиром да, како то жалба истиче, нема ниједног доказа да је овај оптужени предузео инкриминисане радње, по налажењу Врховног војног суда, никако не могу представљати битну повреду одредаба кривичног поступка у смислу члана 364. став 1. тачка 11. ЗКП. Наиме, изнети жалбени

наводи односе се на питања чињеничног карактера, јер задиру у оспоравање оних чињеничних закључака до којих је првостепени суд дошао оценом изведених доказа, о чему ће у овој пресуди касније бити више речи. Ово због тога што погрешно изведен закључак у погледу одлучних чињеница спада у жалбени основ који се тиче погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања. Противречност између изреке пресуде и њених разлога постојала би у случају да се у разлозима пресуде правно релевантне чињенице презентирају на начин који је у знатној супротности са, такође релевантним чињеницама, садржаним у изреци пресуде. Неразумљивост разлога пресуде постојала би онда ако су ти разлози изнети тако да се на основу њих не може створити јасна представа о битној садржини одлуке суда, што би имало за последицу да се странке не могу определити по којим ће основима засновати жалбу и какве ће предлоге дати суду другог степена. Притом ваља истаћи да се о неразумљивости разлога пресуде може говорити када су у питању и формални недостаци њеног образложења при утврђивању чињеница, док се разлози који су садржајно погрешни, као и погрешке у оцени доказа, не могу сматрати као повреде поступка из члана 364. став 1. тачка 11. ЗКП.

У праву је бранилац опт. Исљама Тачија у делу жалбе где указује на пропуст председника већа што овог браниоца није позавао на главни претрес, иако је он суду предао уредно пуномоћје дато од стране оца оптуженог, а које датира од 1. марта 1999. године. Према томе, суд је поступио противно одредби члана 281. став 1. ЗКП, којом је прописано да ће се на главни претрес, поред набројаних лица, позвати и бранилац оптуженог. Међутим, бранилац оптуженог није у праву када истиче да је оваквим пропустом првостепени суд грубо повредио право оптуженог на одбрану, јер се овде ради о пропусту суда који нема значај битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 364. став 2. ЗКП.

Наиме, из наредбе о заказивању главном претреса се види да је председник већа позвао на главни претрес браниоце опт. Тачија, адвокате Хисени Бајрама и Дурмиш Кочинаја које је оптужени ангажовао још у претходном поступку, али су ови позиви враћени као неуручени, јер они нису пронађени на датој адреси, а до тада нису обавестили суд о њиховој новој адреси. Због тога је на иницијативу председника већа, од стране председника првостепеног суда, оптуженом одређен бранилац по службеној дужности адвокат Владимир Илић, који је иначе, такође по службеној дужности био одређен да брани и све остале оптужене, осим опт. Јетона Краснићија.

Из записника о главном претресу од 17. августа 1999. године се види да је опт. Тачи изјавио да прихвата да га брани поменути

бранилац, којом приликом је упознат да се ради о браниоцу који му је постављен по службеној дужности. Из наставка записника о главном претресу од 17. септембра 1999. године произилази констатација председника већа да је опт. Тачи изјавио да прихвата да га и даље брани адвокат Илић и поред тога што је на главни претрес приступио његов изабрани бранилац адвокат др Хуснија Битић. Дакле, оптужени је користећи своје законско право слободно изразио вољу у погледу избора свог браниоца. Истина, оптужени тада, а ни касније није отказао пуномоћје изабраном браниоцу, али ово, по налажењу овог суда, не мења суштину ствари ако се има у виду да је др Хуснија Битић напустио главни претрес, што је видљиво из поменутог записника.

Сходно изнетом, Врховни војни суд налази да наведени пропуст првостепеног суда нема онај квалитет и значај који је имао утицај или је могао имати утицај, на законито и правилно доношење првостепене пресуде, што би у супротном представљало битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 364. став 2. ЗКП. У прилог изнетом закључку овог суда стоји чињеница да је за одбрану опт. Тачија ангажован бранилац из редова адвоката и да му је због тога несумњиво пружена адекватна стручна помоћ у одбрани. Уосталом, описани пропуст суда на известан начин је отклоњен тиме што је поред браниоца по службеној дужности, против првостепене пресуду жалбу изјавио и изабрани бранилац оптуженог, односно др Хуснија Битић, тако да је овоме пружена могућност да у жалби укаже на све остале пропусте првостепеног суда који су, према његовом гледишту, имале утицај на доношење друкчије пресуде.

Неосновано се жалбама бранилаца оптужених првостепена пресуда побија по основу погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања. Ово због тога што је, по налажењу Врховног војног суда, првостепени суд на главном претресу извео све потребне доказе, свестрано их оценио и за чињенично утврђење до којих је дошао оценом тих доказа, дао разлоге који су у свему прихватљиви и за овај суд.

Што се тиче овог жалбеног основа, Врховни војни суд налази за потребно да се, пре свега, осврне на жалбене наводе браниоца оптужених, Владимира Илића, у делу где посебно истиче да је према оптуженима и њиховим породицама употребљена принуда, те да због тога нису имали другог избора него да оду у Албанију по оружје. Ако се пажљиво анализира поступање оптужених много раније, односно пре него што су отишли у Албанију по оружје, а што произилази из исказа већине оптужених, може се извести несумњив закључак да су они за потребе тзв. "ОВК" извршавали многе задатке, као нпр. копање ровова, давање страже и друго, те да су ове задатке извршавали потпуно свесно и вољно, тако да њихов одлазак у Албанију у

поменутом циљу представља само једну вишу фазу којом се на најупечатљивији начин потврђује њихова воља да допремањем оружја на Косово и Метохију, крену у остваривање коначних циљева поменуте организације, тачније да употребом силе отцепе тај део територије од Р Србије, односно Југославије. У супротном, односно да код оптужених није постојала свест и воља у том правцу, сваки од њих је објективно имао могућности да у крајњем случају напусти територију Косова и то пре предузимања било које делатности, па и одласка у Албанију, или, пак, да од легалних власти Р Србије затражи заштиту од поступака лица на која се жалбом указује. Према томе, описана делатност оптужених која је претходила њиховим одласком у Албанију упућује на једино могућ и исправан закључак да је код њих постојао највиши облик свести и воље за остваривање циљева организације којој су припадали и те да се због тога не може говорити да је према њима и њиховим породицама примењена принуда, или каква претња, како се то у жалби неосновано приказује.

Када је у питању појам силе, како то има у виду одредба члана 113. став 10. КЗ СРЈ, ваља истаћи да се под тим појмом подразумева употреба физичке, механичке или неке друге снаге према лицима, да се она принуде да нешто учине или да се уздрже од неког чињења, али је потребно да је сила таквог интезитета да се неко против своје воље доведе у стање којим се у суштини онеспособљава да пружи отпор лицу које ту силу примењује. У конкретном случају, из претходно изнетих разлога, а према гледишту овог суда, оптужени ниједном приликом нису били у ситуацији која би имала кривичноправни значај у смислу да је према њима примењена сила, тако да они, тој сили нису могли да се супроставе, без обзира на опште познату чињеницу да су на Косову и Метохији заиста постојале одређене групе или појединци који су од Албанаца, лојалним овој држави, чак и употребом претњи, захтевали да предузимају одређену делатност која у основи има непријатељски карактер према нашој земљи.

По налажењу Врховног војног суда, неприхватљиво је гледиште изнето у жалби овог браниоца, да првостепени суд није поуздано утврдио да су оптужени, осим оних којима је суђено у одсуству, припадали банди као облику злочиначког удружења. Овакво гледиште бранилац, пре свега, образлаже чињеницом да оптужени, приликом одласка у Албанију нису били чврсто организационо повезани, што је иначе, поред осталих, један од услова за постојање банде. Образлажући такво гледиште жалбом се указује на само један сегмент у поступању оптужених, који се односи на њихово окупљање ради одласка у Албанију по оружје, па тако према жалби испада да је опт. Краснићи Ђимшит једноставно ишао по селу и насумице окупљао мештане саопштавајући им тек тада који су циљеви тог одласка. Изнете тврдње жалбе не само што немају упориште у изведеним

доказима јер су и већина оптужених, осим опт. Јетона, до најситнијих детаља описали своју делатност пре него што су кренули у Албанију, чиме се уствари потврђује њихово припадништво банди о којој је овде реч.

Међутим, чак и под условом да се прихвати тврдња жалбе да су оптужени спонтано окупљени ради њиховог одласка у Албанију по оружје, како се то жалбом приказује, према гледишту овог суда, опет би се могло говорити да су оптужени Ђимшит, Џеват и Ченгај, створили банду, као облик непријатељског удружења ради вршења кривичних дела тероризма, а остали оптужени, осим Јетона Краснићија, постали припадници те банде. Ово због тога што је опште познато да на подручју Косова и Метохије дуже време постоји и делује масовна организација Албанаца под називом Ослободилачка војска Косова, чији су чланови, без сваке сумње, чврсто организационо повезани и који не крију да им је једини циљ да применом силе отцепе тај део територије од наше земље. Нема сумње да је делатност чланова поменуте организације срачуната на дуже трајање, односно до остваривања коначних циљева. Управо због ове чињенице, сваки онај који приступи одређеном броју лица и који изрази спремност да извршава задатке поменуте организације, по налажењу овог суда, има се сматрати припадником банде, у смислу обележја кривичног дела из члана 136. став 2. КЗ СРЈ.

Без значаја су наводи жалбе да опт. Ђимшит Краснићи, приликом одласка у Албанију са наведеном бандом није имао конкретно звање команданта и што члановима банде критичне прилике није издао наређење да пуцају у тренутку када су наишли на органе обезбеђења државне границе. Наиме, за постојање банде у смислу цитиране одредбе, није од значаја да ли је опт. Ђимшит, приликом стварања банде и њеног организовања око илегалног одласка у Албанију ради набавке оружја, имао звање команданта у смислу организационе хијерархије, већ је од значаја да је он предузео делатност која се односи на стварање банде, а што се најбоље потврђује чињеницом да је њоме руководио приликом одласка у Албанију и њеног повратка у земљу. С тим у вези такође је без значаја навод жалбе што опт. Ђимшит оптуженима и осталим члановима банде, у моменту наиласка на органе обезбеђења државне границе, није издао никакву команду. Ово због тога јер из исказа оптужених Тачи Исљама, Неџмедина Ајазија и Африма Берише, јасно произилази да им је опт. Ђимшит, пре одласка у Албанију, рекао да ће тако набављено оружје бити употребљено против војске и милиције. Поред изнетог, опт. Тачи је навео и то да му је опт. Ђимшит, приликом повратка из Албаније рекао да отвори ватру на припаднике ВЈ и милиције, уколико на њих наиђе, због чега је овај оптужени држао метак у цеви пушке.

Неосновано се жалбом овог браниоца оспорава утврђење првостепеног суда да је предметна банда створена ради вршења кривичних дела тероризма, те да осим преношења оружја из Албаније у земљу, није имала другу улогу. Оваква тврдња жалбе оповргнута је поступањем оптужених које је претходило одласку у Албанију, о чему је у овој пресуди претходно било више речи, као и у тренутку када су наишли на припаднике ВЈ који су обезбеђивали државну границу, односно када су на њих отворили ватру из оружја. Јер, ако би се прихватио навод жалбе да код оптужених није постојао циљ да по уношењу оружја у земљу врше терористичке акте, онда се поставља питање због чега су такав акт предузели према припадницима ВЈ, ако се има у виду да су имали прилику да се предају без отварања ватре.

Не стоје жалбени наводи овог браниоца да оптужени, приликом наиласка на органе обезбеђења државне границе, нису предузели ниједну радњу која представља акт насиља, те да према томе нису учинили кривично дело тероризма из члана 125. КЗ СРЈ, већ да су се они тада само панично разбежали у разним правцима одбацивши оружје које су поседовали. Да су оптужени критичне прилике поступили супротно изнетим наводима жалбе, потврђује се, пре свега, налазом и мишљењем вештака дипл. хемичара Славише Јанковића, у коме стоји да на специјалним лепљивим фолијама којима су скинути микро трагови са руку оптужених Мемаја Фатмира, Ељезкуртај Адема, Берише Африма, Тачи Исљама, Мемај Кујтима, Неџмедина Ајазаја, Ђезаири Берата и других лица, која су се критичне прилике налазила у саставу банде, постоје честице нитрата и нитрита, које могу потицати од барута. Посебно је значајно да у налазу и мишљењу стоји да је највећи број барутних честица изолован на десним надланицама, у зони између кажипрста и корена палца и дуж самих кажипрста руку оптужених.

Оно што је, по налажењу Врховног војног суда, посебно значајно истаћи јесте да стручност и објективност предметног вештачења није доведена у сумњу наводима жалбе да је ово вештачење обављено 31. јула 1998. године, дакле, како то стоји у жалби, три дана после лишавања слободе оптужених. Стоји чињеница да је вештачење обављено оног дана како се то у жалби истиче, али ова чињеница нема утицаја на објективност вештачења овакве врсте, с обзиром да су вештаку предате специјалне лепљиве фолије којима су скинути микро трагови са руку оптужених, тако да протек времена од лишавања слободе оптужених до дана када је обављено вештачење није имало никаквог утицаја у погледу евентуалног нестанка тих трагова, нити би имало тај утицај чак и у случају да је ово вештачење обављено још касније.

Ако се предметни налаз и мишљење вештака доведе у везу са неспорно утврђеном чињеницом да су оптужени код себе поседовали оружје, што и жалба не спори, онда се, и по оцени Врховног војног суда, може извести једино исправан закључак да су оптужени отвараили ватру на припаднике ВЈ који су обезбеђивали границу. Када се има у виду да су барутне честице код оптужених пронађене и у зонама између кажипрста и коренова палца онда је ово разлог више за закључак да су оптужени отвараили ватру из оружја, а не да ти трагови потичу од оружја и муниције с обзиром да су ова средства превожена у истим возилима којима су превожени и оптужени након њиховог лишавања слободе. Због тога су неосновани наводи жалбе да у конкретном случају нису прибављене парафинске рукавице скинуте са руку оптужених.

Отварајући ватру на припаднике ВЈ који су у то време вршили дужност обезбеђења државне границе у одређеном граничном реону оптужени су, нема сумње, предузели акт насиља и тиме код тих припадника створили осећај личне несигурности изражен у страховању за њихов живот који им је био најнепосредније угрожен. Тај осећај личне несигурности у конкретном случају по свом интензитету, узимајући у обзир објективне критеријуме, био је знатно изражен, јер је отварање ватре уследило од већег броја лица, као и околностима који се тичу самог амбијента у којима је извршено отварање ватре - касним ноћним условима и планинском земљишту. По налажењу овог суда, у конкретном случају је важно истаћи да сама природа дужности коју обављају припадници обезбеђења државне границе стоји у најдиректнијој вези са очувањем територијалног интегритета СРЈ на одређеном делу њеног простора. Управо због тога, предузимањем акта насиља према поменутиим припадницима представља радњу најнепосреднијег угрожавања територијалне целине СРЈ, односно њене безбедности, која, поред уставног уређења, представља заштитни објекат кривичног дела тероризма из члана 125. КЗ СРЈ.

Према гледишту овог суда чак и да се прихвати тврдња жалбе да оптужени критичне прилике нису отвараили ватру из оружја, ова чињеница не би довела у питање постојање кривичног дела тероризма из члана 125. КЗ СРЈ, које иначе може постојати и у случају да његовим извршењем нису наступиле смртне последице или последице у виду наношења неке телесних повреда. У вези с тим, за постојање предметног кривичног дела, ирелевантни су наводи жалбе да су оптужени лишени слободе после погибије капетана Бојана Денића и рањавања полицајца Агуши Рустема. Ако се има у виду да су оптужени били свесни свог припадништва банди и њеног циља, те налога који им је издао опт. Краснићи Ђимшит да на припаднике ВЈ који обезбеђују државну границу, отворе ватру из

оружја, онда се, и под условом да оптужени нису отварају ватру, целокупно поступање осталих припадника банде има сматрати као резултат заједничке акције и оптужених, тако да се у конкретном случају и наступиле последице у виду смрти капетана Денића и рањавања Агуша, морају с правом приписати свим оптуженима (осим Јетону Краснићију) без обзира што није утврђено који је конкретно члан банде произвео ове последице. Ценећи разлоге због којих су се оптужени разбежали са места догађаја (жестоко узвраћена ватра од стране припадника ВЈ), онда се не може говорити о њиховом евентуално добровољном одустанку од извршења предметног кривичног дела. Стога целокупно поступање оптужених од момента отварања ватре на припаднике ВЈ, па до погибије капетана Денића и рањавања полицајца Агуша, представља сасвим природну и логичку целину, тако да се из напред изнетих разлога и наступиле последице имају приписати свим оптуженима, наравно осим опт. Јетону Краснићију.

Све што је претходно изнето, а односи се на наведене последице, уједно представља и одговоре на наводе жалбе бранилаца опт. Тачи Исљама и опт. Јетона Краснићија. Што се тиче жалбених навода браниоца опт. Јетона којима се оспорава кривица овог оптуженог за настанак последица о којима је реч, по налажењу Врховног војног суда, потребно је истаћи да се овај оптужени и не терети за наступиле последице, а тиме и за извршење кривичног дела тероризма из члана 125. КЗ СРЈ. То што се у чињеничном опису садржаном у изреци првостепене пресуде наводи како је и под којим околностима дошло до погибије капетана Денића и Агушевог рањавања, представља један уобичајен опис кривичноправног догађаја, а не опис у коме су садржани елементи кривичног дела из члана 125. КЗ СРЈ.

Неосновано се жалбом браниоца опт. Јетона Краснићија оспорава правилност и попуност утврђеног чињеничног стања у односу на овог оптуженог. У том погледу је погрешно становиште жалбе да првостепени суд није утврдио да је оптужени критичне прилике опт. Ђимшиту Краснићију показао на најповољнији правац којим ће припадници наведене банде илегално отићи у Албанију по оружје, мада жалба не спори да је опт. Јетон руком показао тројици њему непознатих лица у правцу Албаније. Тврдња жалбе да суд није утврдио шта је то опт. Јетон показао поменутих лицима, односно да ли је показао страну света и тсл., нема упориште ни у исказу овог оптуженог јер је он у истрази признао да је тим лицима показао којим правцем могу илегално прећи југословенско-албанску границу, а не страну света или нешто друго како то жалба истиче. Стога су неосноване тврдње изнете у жалби да је "неко од сумњивих лица оптуженом давао алкохол на уживање током притвора у

преткривичном поступку" и да је он, како се у жалби даље тврди, тако говорио у истрази.

По налажењу овог суда, бранилац опт. Јетона Краснићија у жалби неосновано изражава сумњу у исказ опт. опт.Неџмедина Ајазаја који је на главном претресу изјавио да су му опт.Безаири Берат и опт. Африм Бериша, након њиховог лишавања слободе, а док су превожени на релацији од Призрена према Нишу, рекли да је опт. Јетон показао опт. Ђимшиту који је најповољнији правац да он са својом групом илегално оде у Албанију. Сумња у истинитост исказа опт. Ајазаја, по налажењу Врховног војног суда, не може се засновати само на основу чињенице што је овај оптужени о томе говорио тек по протеклу од једне године, како то жалба наводи. Ово због тога што се исказ опт. Ајазаја мора посматрати у контексту чињенице да су га поменути оптужени, као и опт. Тачи истом приликом убеђивали да ништа не призна у вези предметног догађаја, тако да је он због тога једно време прећуткивао ову чињеницу. С тим у вези жалбом се неосновано указује да је опт. Ајазај тако говорио на главном претресу да би за себе исходавао блажи казнени третман, када се има у виду да је осуђен на јединствену казну затвора у трајању од дванаест година, дакле на нешто мању казну, него што су осуђени Тачи, Безаири и Африм Бериша, који су осуђени на казне затвора у трајању од по тринаест година.

Када је у питању опт. Јетон Краснићи, поред напред изнетог, не сме се занемарити и исказ опт. Ајазија у осталом делу, као и исказ сведока оштећеног Агуши Рустема. Тако је опт. Ајазај навео и то како је чуо да је опт. Јетон и раније помагао терористе који су одлазили у Албанију по оружје, као и приликом њиховог повратка, с обзиром да је био запослен као шумар и да је због тога познавао терен у близини границе. Ако се овај део исказа опт. Ајазаја доведе у везу са чињеницом да је оптужени заиста обављао наведену дужност, онда је сасвим и природно да је добро познавао терен у гарничном појасу. Потред изнетог, опт. Ајазај је на главном претресу говорио и о другим чињеницама о којима је имао посредна сазнања, а која се односе на деланост опт. Јетона описану у изреци побијане пресуде.

Истина, када је у питању исказ сведока Рустема заиста је неуобичајено у судској пракси да се његова оперативна сазнања о опт. Јетону користе као доказ одређених чињеница. Међутим, ниједном одредбом ЗКП-а, као процесног закона, није прописано да се таква сазнања, наравно изнета у форми сведочења пред судом, не могу ценити као и сваки други доказ, и да она немају процесну вредност. Што се тиче исказа сведока Рустема, овде је важно запазити да првостепени суд за своја чињенична утврђења није користио само оперативна сазнања овог сведока, већ и његова непосредна сазнања о предметном догађају, с обзиром да је и сам

био учесник догађаја и да је тада имао непосредни контакт са опт. Јетоном.

Када се узме у обзир све оно што је претходно изнето, онда се, по налажењу Врховног војног суда, с правом може тврдити да је првостепени суд утврдио такав низ чињеница које су међусобно чврсто и логички повезане, тако да представљају затворени круг и са сигурношћу упућује на једино могући закључак да је оптужени учинио предметно кривично дело и да се изведеним доказима искључје свака друга могућност.

С обзиром да је првостепени суд правилно и попутно утврдио све одлучне чињенице за законито и правилно решавање ове кривичноправне ствари, то се, по налажењу Врховног војног суда, неосновано жалбама бранилаца оптужених првостепена пресуда побија због повреде кривичног закона. Због тога је правилна правна оцена првостепеног суда да у инкриминисаним радњама оптужених, ближе описаним у изреци пресуде, постоје сва законска обележја предметних кривичних дела.

Нису у праву браниоци оптужених, осим браниоца опт. Јетона Краснићија, када првостепену пресуду побијају због одлуке о кривичим санкцијама јер је, и по налажењу овог суда првостепени суд, при одмеравању казне оптуженима, узео у обзир све околности које су у смислу члана 41. КЗ СРЈ од утицаја да казна буде мања или већа.

Тако је првостепени суд правилно поступио када је од отежавајућих околности на страни оптужених Ђимшита, Џевата Берише и Ченгаја ценио да су раније осуђивани за истоврсна кривична дела, а од олакшавајућих околности релативну младост свих оптужених, раније непорочно владање (осим за претходну тројицу оптужених), а за оптужене Ђимшита, Џевата, Тачија, Ђезаирија, Ајазаја и Ељезкуртаја, њихово породично стање, односно да су ожењени и да издржавају децу.

Због свега изнетог, првостепени суд је, узимајући у обзир утврђене отежавајуће и олакшавајуће околности, оптужене правилно осудио и то: оптужене Ђимшита Краснићија, Џевата Беришу и Хајрима Ченгаја, на казне затвора у трајању од по двадесет, оптужене Исљама Тачија, Берата Ђезаирија и Африма Беришу, на јединствене казне затвора у трајању од по тринаест година, а оптужене Кујтум Мемаја, Неџмедина Ајазија, Фатмира Мемаја и Ељезкуртај Адема, на јединствене казне затвора у трајању од по дванаест година. Сходно томе, и овај суд је у уверењу да су изречене казне сразмерне друштвеној опасности учињених кривичних дела и степену кривичне

одговорности оптужених као извршиоца дела, те да су као такве довољне да се њеним извршењем оствари сврха кажњавања прописана у члану 33. КЗ СРЈ, и то како у односу на саме оптужене, тако и у односу на друге да не врше кривична дела.

Основано се, међутим, у жалби браниоца опт. Јетона Краснићија првостепена пресуда побија због одлуке о кривичној санкцији. Иако се у жалби не образлаже у чему се састоји неправилност ове одлуке, Врховни војни суд је размотрио жалбу и у том делу, па је нашао да првостепени суд није дао довољан значај олакшавајућим околностима које је узео у обзир при одмеравању казне овом оптуженом, а пре свега да је породичан човек и отац четворо деце, да до сада није осуђиван, док с друге стране уопште није ценио као олакшавајућу околност да је предузимањем инкриминисаних радњи у мањем степену угрозио заштићено добро, односно државно и друштвено уређење и безбедност земље, с обзиром да је предметно кривично дело извршио помагањем, а одредба члана 24. КЗ СРЈ, предвиђа могућност блажег кажњавања учиниоца дела. Ово посебно када се има у виду да опт. Јетон није сачекао припаднике банде на граници, приликом њиховог повратка у земљу, а коју је обавезу преузео, што произилази из исказа сведока Агуши Рустема.

Сходно изнетом, Врховни војни суд је, уважавајући жалбу браниоца опт. Јетона Краснићија, преиначио првостепену пресуду у погледу одлуке о кривичној санкцији, тако што је оптуженог, за учињено кривично дело, осудио на казну затвора у трајању од три године, у коју му се урачунава време проведено у притвору од 13. августа 1998. године, па надаље. Овако изречена казна, према гледишту овог суда, сразмерна је друштвеној опасности учињеног кривичног дела и степену кривичне одговорности оптуженог, као његовог учиниоца, па је као таква довољна да се њеним извршењем оствари сврха кажњавања прописана у члану 33. КЗ СРЈ, у свим њеним компонентана.

Из изнетих разлога, одлучено је као у изреци пресуде.

ЗАПИСНИЧАР, поручник

Новица Михајловић, с.р.

ТАЧНОСТ ПРЕПИСА И САГЛАСНОСТ

С/М/ОМ

ОБЕРАВА:

Вукосав Миланковић
Миланковић

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА
ПУКОВНИК

Милорад Вукосав, с.р.

